

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.11.1>

УДК 327.7 + 325.14

А. Л. Помаза-Пономаренко,

*д. держ. упр., старший дослідник, начальник наукового відділу з дослідження проблем державної безпеки науково-дослідного центру, Національний університет цивільного захисту України
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5666-9350>*

ГЛОБАЛЬНА БЕЗПЕКА: “ІНСТИТУЦІЙНА СИЛА 4.0”

A. Pomaza-Ponomarenko,

Doctor of Sciences in Public Administration, Senior Researcher, Head of the Scientific Department for State Security Problems of Research Centre, National University of Civil Protection of Ukraine

GLOBAL SECURITY: "INSTITUTIONAL POWER 4.0"

Досліджено особливості впровадження моделей міжнародної безпеки: одно полярної системи безпеки; «концерт держав»; багатопольярної моделі; глобальної (або універсальної) моделі. Найбільш перспективною визнано останню модель – глобальної безпеки 4.0, що відрізняється актуалізацією ролі глобальних/регіональних міжнародних організацій та інститутів для підтримки міжнародної безпеки. Серед них виокремлено ООН та інституції партнери такі, як МВФ, ЄС та ін. Акцентовано, що глобальна безпека може забезпечуватись у декількох вимірах: асиметрії безпеки, гуманітарних

катастроф, міжнародного тероризму тощо. При цьому один із найбільших загрозливих сьогодні вимірів визнано міграційні процеси та міграційну політику, що реалізується на глобальному рівні та рівні окремо взятої країни. Виявлено тенденцію до збільшення кількості мігрантів і біженців у світі, що останніми роками відбувається за рахунок значного приросту саме українських мігрантів і біженців через зовнішню агресію РФ. Крім того, визначено тенденцію щодо зниження останніми роками ефективності діяльності ООН, ЄС та інших інституцій у сфері гарантування глобальної безпеки, що проглядається в зростанні наративів РФ, на які вищевказані інституції реагують безсистемно. Це зумовлює формування нового небезпечного тренду – фрагментування глобальної безпеки на регіональні та макрорегіональні сегменти з протистоянням їх один одному. Виявлено, що фрагментація глобальної безпеки знижує можливості зміцнення вектора інтеграції національних та регіональних інтересів та мінімізації ризиків безпеки на мегарівні, що вимагає проведення подальших наукових досліджень. Установлено, що вагомий внесок у підтримку громадської та міграційної безпеки робить МВФ, який ухвалює рішення щодо запровадження нових кредитних інструментів, зокрема, лінії короткострокової підтримки ліквідності, надає фінансову підтримку країнам з метою боротьби з міграцією. З'ясовано, що експерти МВФ надали прогностичні дані щодо перспектив повернення українців-мігрантів назад до України. У той же час, наполягається, що для формування в громадян стійкої мотивації необхідна реалізація комплексу заходів правового, фінансового, інформаційного, комунікативного та іншого характеру.

Peculiarities of the implementation of international security models have been studied: unipolar security system; "concert of states"; multipolar model; global (or universal) model. The most promising is the latest model - global security 4.0, which is distinguished by the actualization of the role of global/regional international organizations and institutions to support international security. Among them, the UN and partner institutions such as the IMF, the EU, etc. are singled out. It is emphasized that global security can be ensured in several dimensions: security asymmetry, humanitarian disasters, international terrorism, etc. At the same time, migration processes and migration policy implemented at the global level and at the level of an individual country are recognized as one of the most threatening

dimensions today. A trend towards an increase in the number of migrants and refugees in the world has been revealed, which in recent years has been due to a significant increase in Ukrainian migrants and refugees due to the external aggression of the Russian Federation. In addition, a trend towards a decrease in the effectiveness of the activities of the UN, the EU and other institutions in the field of guaranteeing global security in recent years has been determined, which can be seen in the growth of narratives of the Russian Federation, to which the above-mentioned institutions react unsystematically. This leads to the formation of a new dangerous trend - the fragmentation of global security into regional and macro-regional segments with their opposition to each other. It was revealed that the fragmentation of global security reduces the possibilities of strengthening the vector of integration of national and regional interests and minimizing security risks at the mega level, which requires further scientific research. It has been established that the IMF makes a significant contribution to the support of public and migration security, which makes decisions on the introduction of new credit instruments, in particular, the line of short-term liquidity support, provides financial support to countries for the purpose of combating migration. It was found that the IMF experts provided forecast data regarding the prospects of returning Ukrainian migrants back to Ukraine. At the same time, it is insisted that the implementation of a set of measures of a legal, financial, informational, communicative and other nature is necessary for the formation of sustainable motivation among citizens.

Ключові слова: *публічне управління, державна політика, інституційний механізм публічного управління, глобальна безпека, міжнародна безпека, соціальна безпека, міграційна безпека, фінансова безпека, інституційна спроможність, ООН, ЄС, МВФ, ВООЗ, Україна, євроінтеграція.*

Keywords: *public administration, public policy, institutional mechanism of public administration, global security, international security, social security, migration security, financial security, institutional capacity, UN, EU, IMF, WHO, Ukraine, European integration.*

Постановка проблеми. У ХХІ ст. проблема глобального управління та міжнародної безпеки у контексті забезпечення системи безпеки стає однією з центральних у політичному та публічно-управлінському аналізі глобальних

процесів. Це викликано тим, що основний зміст сучасного процесу глобалізації почав суперечити формами глобального управління, при цьому непоодинокими є випадки, коли ці форми видаються не здатними впоратися з викликами, загрозами та ризиками глобального розвитку, що включає соціальний, економічний, фінансовий, екологічний розвиток. Ця проблема вимагає трансформації механізму взаємодії між глобальними акторами (інституціями) у бік зниження конфронтації між державами та регіонами. Усе це визначає актуальність обраної проблематики дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості публічного управління системою безпеки, на яку чиниться глобалізаційний вплив, є предметом дослідження вчених Л. Антонової, О. Власюка, В. Горбуліна, Ю. Древалія, С. Домбровської, Т. Заголи, І. Іваненко, О. Крюкова, Ю. Левенець, В. Новікова, І. Парубчак, О. Пархоменко-Куцевіл, Г. Почепцова, Р. Примуша, Г. Ситника, О. Чернеги, Т. Чехович, О. Цевельової, В. Шамраєвої та ін. [1; 2; 4; 5; 7; 15; 16; 17; 18; 19; 25–28; 30–35].

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей гарантування та розвитку глобальної безпеки в контексті реалізації інституційного механізму взаємодії.

Виклад основного матеріалу. Група вчених (Ю. Левенець, В. Шамраєва, Ю. Шаповал та ін.) виокремлює чотири моделі міжнародної безпеки, які визначаються в залежності від кількості суб'єктів системи безпеки [6; 11; 21, с. 92]. У доповнення цієї класифікації моделей міжнародної безпеки можемо відзначити, що даний підхід може бути вдосконалений також із позиції врахування інституційної складової, тобто участі міжнародних організацій та інтеграційних об'єднань у гарантуванні системи безпеки. Підставами для висловлення такої думки є те, що глобальні/регіональні міжнародні організації й інститути для підтримки міжнародної безпеки є одними з основних засобів такої безпеки. У межах пропонованого науковцями підходу доречно виокремлювати чотири основні моделі міжнародної безпеки:

- 1) однополярна система безпеки;

- 2) «концерт держав»;
- 3) багатополярна модель;
- 4) глобальна (або універсальна) модель [21, с. 92].

Ураховуючи вищенаведене, можемо зауважити, що сучасна цивілізація має прагнути усталеного впровадження останньої саме моделі міжнародної безпеки – глобальної, яка буде дієвим інституційним інструментом у редакції 4.0. Варто ще раз підкреслити, що дана модель є категорією ідеального порядку, за якої відбувається узгодження інтересів усіх зацікавлених акторів і їх результативна участь у напрямку підтримки системи безпеки. Щодо її вимірів, то вчені визначають стан асиметрії, виникнення гуманітарних катастроф і гуманітарних інтервенцій, розповсюдження зброї масового ураження, міжнародний тероризм, екологічна (-і) катастрофа (-и), значна міграція населення, збільшення серед нього кількості біженців [15, с. 109–175].

Слід відзначити, що серед глобальних проблем системи безпеки продовжує залишатися та загострюється з новою силою проблема міграції. Доходи від незаконного перевезення мігрантів одержуються по всьому світу, і становлять загалом не менше 5,5 млрд доларів [3, с. 103]. Із метою упорядкування цього процесу в ООН ухвалено понад два десятки правових документів, серед яких конвенції, декларації, резолюції. Власне кажучи, з 2014 р. і по теперішній час реалізується ініціатива «Мігранти в країнах, які зазнають кризи». Аналіз основних правових документів, прийнятих останні роки засвідчує таке: на порядку денному у сфері сталого розвитку на період до 2030 року визнано необхідність сприяння «упорядкованій, безпечній, регульованій та відповідальній міграції та мобільності людей, у тому числі за допомогою проведення спланованої та продуманої міграційної політики» [10].

У 2016 р. була прийнята Нью-Йоркська декларація щодо біженців і мігрантів [22]. У межах цього правового документа міграція визнана глобальним явищем, що зумовлює появу нових проблем соціального й економічного характеру. Звідси виникає необхідність щодо застосування комплексних підходів і ухвалення глобальних рішень, насамперед, у галузі

фінансування для того, щоб забезпечити більш ефективне використання наявних ресурсів для зниження рівня міграції, що загрожує національному суверенітету [22]. Показником ефективності використання глобальних фінансів є аналіз країни Міжнародного валютного фонду (далі – МВФ) фінансового стану країн. Так, у 2020 р. МВФ ухвалив рішення запровадити новий кредитний інструмент – лінію короткострокової підтримки ліквідності.

Національний суверенітет – це один із принципів вираженого розвитку міграційної, соціальної, економічної та інших видів політики, що викликає особливий інтерес як у теоретиків, так і у практиків публічного управління. У Глобальному договорі підтверджується суверенне право держав визначати свою національну та міграційну політику в межах своєї юрисдикції відповідно до норм міжнародного права. У цих цілях заплановано сім видів дій: від зміцнення транзиту шляхом спільних транскордонних заходів із підготовки персоналу до використання передових методів обліку та моніторингу [16; 25].

Досліджуючи місце та роль Європейського союзу у глобальному управлінні, група науковців ще декілька років тому відзначили невідповідність політичної ваги і волі ЄС як міжнародної інституції під час врегулювання міжнародних питань, а також певну невизначеність ситуації із передачею на наднаціональний рівень суверенних повноважень членів Євросоюзу щодо спільного управління суверенітетом. Наявне твердження, що така передача мала на меті інституційно посилити спроможність кожної держави-члена ЄС. Очевидно, що реалізація такого завдання знаходиться в безпосередній залежності від рівня професіоналізму європейських державних менеджерів [5; 21].

Однак суперечності між інституційними партнерами з інтеграційного об'єднання в межах ЄС щодо вирішення питань міграційної, соціальної й економічної політики продовжують кристалізуватися. В якості прикладу можна навести процес реалізації Brexit, що показав значний розкол в середині європейського суспільства загалом й англійського зокрема, або закриття начебто вже неіснуючих кордонів у період виникнення та поширення пандемії

коронавірусу COVID-19 тощо. Усе це унеможливило вірогідність упровадження оптимістичного сценарію щодо перспектив зміцнення європейської інтеграції. Щодо глобального партнерства у межах Глобального договору, то в ньому визначено п'ять блоків заходів, але їхні формулювання мають загальний характер. У Глобальному договорі зазначені й такі фактори, що впливають на зростання міграційних потоків і підвищення рівня соціальної безпеки, як неналежне управління, корупція, безробіття, нерівність, стихійні лиха, і навіть зміни клімату.

На появу Глобального договору знадобилося 18 років роботи. Він був прийнятий у грудні 2018 р. Генеральною асамблеєю й отримав назву Глобальний договір про безпечну, впорядковану та легальну міграцію (далі – Глобальний договір). Цей міжнародний документ визначив механізм міжнародного співробітництва з метою гарантування глобальної безпеки. У документі визначено 23 цілі, серед яких «інтегроване та безпечне управління кордонами з координацією зусиль» і «зміцнення міжнародного співробітництва та глобального партнерства з метою забезпечення безпечної, впорядкованої і легальної міграції» [25]. Як інструменти або елементи механізму представлено таке: Глобальний портал даних про міграцію Міжнародної організації з міграції; Глобальне партнерство з поширення знань про міграцію та розвиток Світового банку та МВФ; регіональні науково-дослідні та навчальні або наглядні центри з питань міграції (наприклад, Африканський наглядний центр з питань міграції та розвитку); Програма захисту транскордонного переміщених осіб у контексті стихійних лих та зміни клімату, а також Платформа з питань переміщення, спричиненого стихійними лихами.

Тривала відсутність універсального документа, який включав би всі аспекти вирішення міграційної проблеми, була відзначена в Протоколі проти незаконного ввезення мігрантів (далі – Протокол). Там же міститься визначення «незаконного в'їзду» (Протокол, ст. 3, п. b), що передбачає низку заходів щодо боротьби з незаконною міграцією, захистом та допомогою. Проте цей документ безпосередньо пов'язаний із Конвенцією ООН проти транснаціональної

організованої злочинності, ратифікація якої ще триває [35].

Як відомо, у 1990 році чисельність мігрантів у світі становила 120 млн осіб, у 2000 р. – 175 млн осіб, а у 2020 р. – 272 млн осіб. Тільки за два роки, з 2017 р. по 2019 р. чисельність мігрантів зросла на 14 млн [7; 8]. При цьому приріст мігрантів у світі значною мірою відбувся в 2022 році через повномасштабну агресію РФ проти України, за різними оцінками кількість українців-мігрантів становить на 5–7 млн осіб [13]. Інформація щодо кількості українців-мігрантів за країнами визначена на рис. 1. При цьому експерти МФВ висловлюють тезу, що з часом до України будуть повертатись її громадяни (рис. 2), але для цього слід вжити низку дієвих заходів.

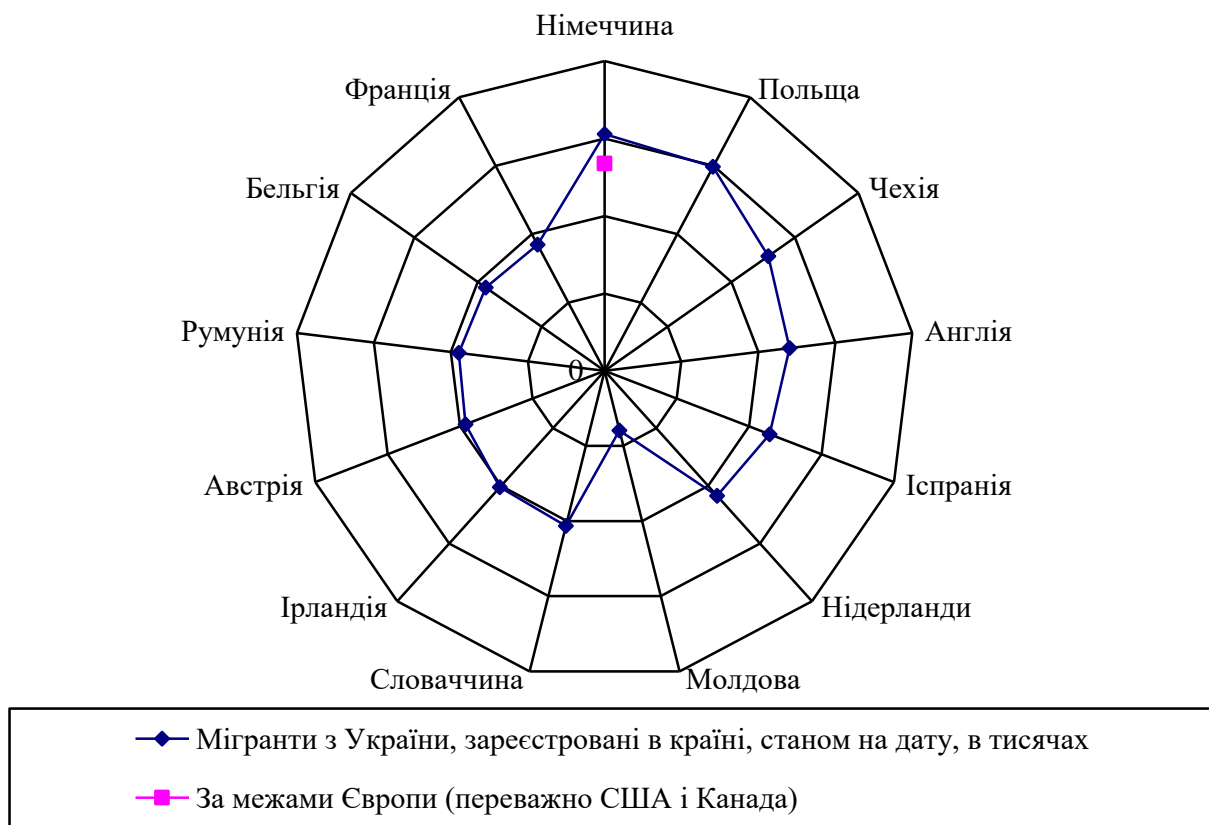

Рис. 1. Країни з найбільшою кількістю українських мігрантів, лютий 2024 р.

Джерело: складено на підставі [4]

На погляд дослідників, для мотивації українських мігрантів повертатись в Україну потрібна реалізація таких заходів:

1. Забезпечення внутрішню та зовнішню безпеку, зокрема через реформу правоохоронних органів.

2. Розширення програми «Відновлення».

3. Розробка та реалізація державних програм щодо безкоштовної перекваліфікації громадян для отримання ними нових професій, які будуть затребуваними в Україні [12].

4. Усунення подвійного оподаткування мігрантів особливо в Польщі, сприяння інвестиційним потокам, зниження вартості грошових переказів тощо.

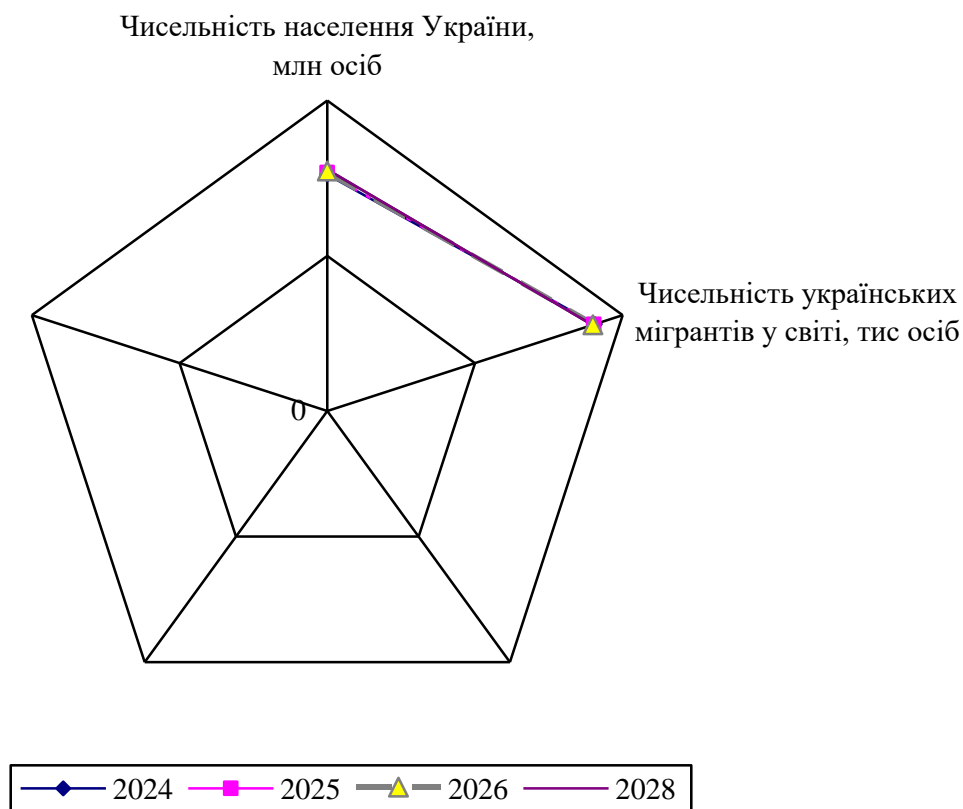
5. Надання державної підтримки мігрантам, які планують повернутися до України (допомога з пошуком роботи та отриманням безкоштовного житла на певний термін).

6. Мотивувати громадян на повернення до України для початку власної справи. Для цього слід розширити програму «Робота», спростити умови для отримання грантів на початок власної справи, розширити можливості цільового призначення грантів, урахувати специфіку прифронтових регіонів, у яких може вестись бізнес тощо.

7. Удосконалювати систему спрощеного оподаткування для мікробізнесу в Україні. Власне, слід звузити фіскалізацію тільки до ризикових категорій платників, запровадити надспрощений режим для само зайнятих осіб, передбачити мораторій на ускладнення спрощеної системи.

8. Для сприяння підвищення зарплат напрацювати проєкт змін до нормативно-правових актів щодо зниження навантаження на фонд оплати праці.

9. Удосконалювати систему освіти з акцентуванням уваги на онлайн-навчання для дітей мігрантів, аби залишити їх в українському освітньо-культурному полі [22].

**Рис. 2. Прогноз МВФ щодо чисельності населення України
(2024–2028 рр.)**

Джерело: складено на підставі [22]

До речі, відзначимо, що в Конвенції про статус біженців (1951 р.) наявне визначення терміна «біженець» [6], а юридично узгодженого визначення «мігранта» і досі не існує. ООН визначає мігранта як «особу, яка проживає в чужій країні протягом більше одного року, незалежно від причин міграції (добровільних або недобровільних) і методів міграції (легальних чи нелегальних)» [24].

Спільними зусиллями низки структурних підрозділів ООН у 2016 р. було закінчено розробку Керівних принципів захисту мігрантів у країнах, які переживають конфлікт чи стихійне лихо, що включають 15 Керівних положень та 15 Практик їхньої реалізації. Документ містить визначення мігранта та біженця [26]. Очевидні глобальні проблеми у глобальному діалозі підтверджують, наприклад, рішенням США про призупинення фінансування

Всесвітньої організації охорони здоров'я, яка перебуває у стані пошуку ефективного протистояння новим і новим спалахам COVID-19 [13–14].

Як наслідок, глобальне управління відступає в тінь перед локальним управлінням. На прикладі США, які прагнуть перевести систему управління з багатосторонньої до односторонньої з власним глобальним домінуванням, дослідники слушно висловлюють тезу щодо пріоритету національної стійкості перед міжнародною. Крім того, формується глобальна тенденція переходу від «стратегічної» до «тактичної» стабільності, тобто від довгострокових зобов'язань до гнучкої системи міждержавних взаємин із урахуванням конкретно-історичної обстановки.

Слід підтримати позицію експертів [1; 2; 4; 5; 16; 17; 18; 21], які вважають неможливим інерційний варіант глобального управління з огляду на кризу мультикультуралізму, а також зростання населення на планеті (табл. 1).

Таблиця 1. Прогнози ООН населення світу за регіонами

Рік	Світ	Африка		Азія		Європа		Латинська Америка		Північна Америка		Океанія	
		тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%
2010	6 830 283	984 225	14,4	4 148 948	60,7	719 714	10,5	594 436	8,7	348 139	5,1	34 821	0,5
2015	7 197 247	1 084 540	15,1	4 370 522	60,7	713 402	9,9	628 260	8,7	363 953	5,1	36 569	0,5
2020	7 540 237	1 187 584	15,7	4 570 131	60,6	705 410	9,4	659 248	8,7	379 589	5,0	38 275	0,5
2025	7 851 455	1 292 085	16,5	4 742 232	60,4	696 036	8,9	686 857	8,7	394 312	5,0	39 933	0,5

Продовження таблиці 1.

Рік	Світ	Африка		Азія		Європа		Латинська Америка		Північна Америка		Океанія	
		тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%	тис. осіб	%
2030	8 130 149	1 398 004	17,2	4 886 647	60,1	685 440	8,4	711 058	8,7	407 532	5,0	41 468	0,5
2035	8 378 184	1 504 179	18,0	5 006 700	59,8	673 638	8,0	731 591	8,7	419 273	5,0	42 803	0,5
2040	8 593 591	1 608 329	18,7	5 103 021	59,4	660 645	8,0	747 953	8,7	429 706	5,0	43 938	0,5
2045	8 774 394	1 708 407	19,9	5 175 311	59,0	646 630	7,4	759 955	8,7	439 163	5,0	44 929	0,5
2050	8 918 724	1 803 298	20,2	5 217 202	58,5	653 323	7,3	767 685	8,6	447 931	5,0	45 815	0,5

Джерело: складено на підставі [9]

Після 2025 року населення світу й надалі буде зростати, незважаючи на падіння народжуваності, що пояснюється великою часткою жінок фертильного віку та планетарним збільшенням очікуваної тривалості життя. Прогноз експертів ООН 1996 року щодо чисельності населення планети до 2025 року був у рамках 7,49...8,58 млрд осіб, і він справдився [там само].

Слід відзначити, що підставами для появи мультикультуралізму є наявні торгові війни і збройні конфлікти, що передбачають подальше ослаблення багатосторонніх механізмів регулювання та посилення протекціоністських тенденцій. Очевидно, що поліцентризм тільки формується як поліцентрічні біполярності: «США – КНР», «Північна Корея – Південна Корея» тощо, причому вони є державами, які декларують та цілеспрямовано реалізують власні геополітичні програми, несумісні одна з одною. Проте США своє

безперечне глобальне домінування зберігає роками, а деякі інші країни змушені реалізовувати політику «геополітичного маневрування». Це загалом засвідчує поліцентричну світову структуру, що стає складнішою і потенційно більше конфліктною.

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

1. З'ясовано, що існує декілька моделей міжнародної безпеки, серед яких найбільш перспективною можна вважати модель глобальної (універсальної) безпеки. Ця модель 4.0 відрізняється тим, що одними з основних засобів гарантування такої безпеки є глобальні/регіональні міжнародні організації й інститути для підтримки міжнародної безпеки. Вона може забезпечуватись у декількох вимірах: асиметрії безпеки, гуманітарних катастроф, міжнародного тероризму тощо.

2. Установлено, що ООН та інституції партнери такі, як МВФ, ЄС та ін., є найбільш вагомими акторами глобального управління, спрямованого на гарантування системи безпеки. Їхня діяльність у вигляді глобальних ініціатив і колективних рішень, спрямована на забезпечення глобальної безпеки, рівень якої залежить від ефективності управлінських дій щодо зниження міжнародної напруженості, мінімізації конфліктних ризиків та ризиків гонки озброєнь, контрольованого процесу переселення, поширення озброєнь та боєприпасів, більш справедливого розподілу накопичених людством ресурсів, включаючи фінансові.

3. Акцентовано, що одну з найбільших загроз, яка викликає занепокоєння через її актуалізацію останніми роками, є міграційні процеси та міграційна політика, що реалізується на глобальному рівні та рівні окремо взятої країни. Виявлено, що у 1990 р. кількість мігрантів у світі становила 120 млн осіб, а у 2022 р. – 272 млн осіб. При цьому у 2022 р. значним був приріст саме українських мігрантів.

4. Визнано, що діяльність ООН щорічно формалізує функції глобального управління у сфері глобальної та міграційної безпеки у значній кількості

документів, роблячи спроби реалізувати на практиці десятки ініціатив. Установлено, що з 2014 року і по т/ч реалізується ініціатива «Мігранти в країнах, які зазнають кризи». У 2016 році була прийнята Нью-Йоркська декларація щодо біженців і мігрантів, у межах якої міграція визнана глобальним явищем, що зумовлює появу нових проблем соціального й економічного характеру. У 2018 р. був схвалений Глобальний договір про безпечну, впорядковану та легальну міграцію, що визначив 23 цілей, серед яких «інтегроване та безпечне управління кордонами з координацією зусиль» і «зміцнення міжнародного співробітництва та глобального партнерства з метою забезпечення безпечної, впорядкованої і легальної міграції». Крім того, вагомий внесок у підтримку громадської та міграційної безпеки робить МВФ, що ухвалив рішення запровадити новий кредитний інструмент – лінію короткострокової підтримки ліквідності, надає фінансову підтримку країнам з метою боротьби з міграцією.

5. Визначено тенденцію щодо зниження останніми роками ефективності діяльності ООН, ЄС та інших інституцій у сфері гарантування глобальної безпеки, що проглядається в зростанні наративів рф, на які вищевказані інституції реагують безсистемно. Це зумовлює формування нового небезпечного тренду – фрагментування глобальної безпеки на регіональні та макрорегіональні сегменти з протистоянням їх один одному. Виявлено, що фрагментація глобальної безпеки знижує можливості зміцнення вектора інтеграції національних та регіональних інтересів та мінімізації ризиків безпеки на мегарівні, що вимагає проведення подальших наукових досліджень.

6. Виявлено, що експерти МВФ надали прогностичні дані щодо перспектив повернення українців-мігрантів назад до України. У той же час, для формування в них стійкої мотивації потрібна реалізація комплексу заходів правового, фінансового, інформаційного, комунікативного та іншого характеру.

Література

1. Васильєв Г.Ю. Підтримка міжнародної безпеки – глобальна

проблема людства // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2014. № 2 (21). С. 155-166.

2. Горбулін В. Вкрай складний іспит або що заважає Україні стати повноцінним військово-політичним союзником НАТО? // День. 2010. № 2. URL: <http://www.day.kiev.ua/316974> (дата звернення 17.10.2024).

3. Доповідь Генерального секретаря ООН, 2019 / ООН. URL: <https://www.un.org/annualreport/files/2019/09/>.

4. Дубровський В., Черкашин В., Вахітова А., Гетман О. Воєнні мігранти: світовий досвід та українські. Київ: Економічна експертна платформа. 2024. 34 с.

5. Загола Т.М. Теоретичні підходи до дослідження співвідношення понять «міжнародна безпека», «колективна безпека» та «глобальна безпека» // Вісник ХНТУ. 2022. № 4(83). С. 133–137. URL: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/19/18.

6. Конвенція про статус біженців (28.07.1951 р.). URL: <https://www.un.org/ru/documents/decl>.

7. Малиновська О.А. Міграція зовнішня (міждержавна) // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. К. : Наукова думка, 2009. Т. 6 : Ла – Мі. 784 с.

8. Міграція / ООН. URL: [https://www.un.org/ru/sections/issues\)depth/migra\) tion/index.html](https://www.un.org/ru/sections/issues)depth/migra) tion/index.html).

9. Населення Землі // Вільна енциклопедія Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%97%D0%B5%D0%BC%D0%BB%D1%96#cite_note-%D0%95%D0%86%D0%A3-24 (дата звернення 17.10.2024).

10. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року. Резолюція Генеральної асамблеї від 25 вересня 2015 р. A/70/1/ООН. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/2015> р. A/70/1/ ООН. URL:

<https://documentsddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/>.

11. Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво. 2011. 808 с.

12. Помаза-Пономаренко А.Л., Батир Ю.Г., Лопатченко І.М. Вплив ВАНІ-світу на державне регулювання ринку праці та державну молодіжну політику // Вісник Національного університету цивільного захисту України (Серія «Державне управління»). 2024. № 1 (20). С. 297–307.

13. Помаза-Пономаренко А.Л., Тарадуда Д.В. Безробіття в Україні: особливості впливу на ментальне здоров'я населення, систему безпеки та механізми публічного управління ним // Національні інтереси України. 2024. № 1 (1). С. 124–141. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/niu/issue/view/238/333>.

14. Помаза-Пономаренко А.Л., Тарадуда Д.В. Державне управління як критична інфраструктура // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2024. № 4. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/issue/archive> (дата звернення 17.10.2024).

15. Потехін О., Тодоров І. Глобалізація системи безпеки : навч. посібник. 2011. Донецьк. 248 с. URL: https://kul.kiev.ua/images/glob_bezpeky_posibnyk.pdf (дата звернення 17.10.2024).

16. Примуш Р.Б. Система колективної безпеки як основа національної та міжнародної безпеки // Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 5-6. С. 71-75.

17. Україна у системі міжнародної безпеки. Монографія. За ред. О.С. Власюка. Київ, Фоліант; Стилос, 2009. С. 94.

18. Цевельов О.Є. Колективна система безпеки: сучасні підходи та проблеми // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2020. Том 31 (70). № 6. С. 98-104.

19. Чернега О.Б., Іваненко І. А. НАТО та система міжнародної безпеки : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., Донецьк: Донецький національний ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського, 2009. 228 с.

20. Чехович Т.В. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародно-

правовими засобами // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 277–283.

21. Шамрасва В.М. Основні теоретичні підходи до дослідження еволюції концепту міжнародна безпека // Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Краєзнавство. Туризм». Вип. 8, 2018. С. 88–94. URL: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/12287/13667> (дата звернення 17.10.2024).

22. Як інші країни після воєн повертали своїх мігрантів і що робити Україні // Економічна правда. 02.05.2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/05/2/713185/> (дата звернення 17.10.2024).

23. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір від 28.03.2024 р. № 125143 // Спеціальна інформаційна система Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій. URL: <https://sis.nipo.gov.ua/uk/search/simple/> (дата звернення 17.10.2024).

24. Declaration for Refugees and Migrants Resolution adopted by the General Assembly on 19 September 2016 A/RES/71/1./UN. URL: https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp. (Accessed 17 Oct 2024).

25. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2018 A/73/195/UN. URL: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/references_to_iscms_igos_un_recs_in_the_gcm_resolution_73.195.pdf (Accessed 17 Oct 2024).

26. Guidelines to protect migrants in countries experiencing conflict or natural disaster / UN. URL: <https://micicinitiative.iom.int/sites/default/files>.

27. Mackinder S. Ideas, Institutions and the World Bank: The Social Protection and Fragile States Agendas // Global Policy. 2020. Vol. 11, Issue 1. P. 26–34.

28. Munive J., Stepputat F. Rethinking Disarmament, Demobilization and Reintegration Programs // Stability: International Journal of Security and Development. 2015. Vol. 4(1). P. 1–13.

29. Nag E.M. Editorial. Launching Global Policy: Next Generation // Global Policy. 2020. Vol. 11, Issue 2. P. 211–220.
30. Okamoto G. The Short-term Liquidity Line: A New IMF Tool to Help in the Crisis/IMF.URL: <https://blogs.imf.org/2020/04/22/> (Accessed 17 Oct 2024).
31. Pomaza-Ponomarenko, A., Taraduda, D., Leonenko, N., Poroka, S., Sukhachov, M. (2024). Ensuring the safety of citizens in times of war: aspects of the organization of civil defense // AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. Vol. 14. Issue 1. Pp. 216–220.
32. Rosenau J. Governance in a New Global Order // Governing Globalization: Power, Authority and Global Governance. Cambridge, UK: Polity Press, 2002. P. 71–73.
33. Stiles G., Lecavalier E., Kaleem A. Introduction to Global Policy: Next Generation // Global Policy. 2020. Vol. 11. Issue 2. P. 209–210.
34. Tessieres S. Effective Weapons and Ammunition Management in a Changing Disarmament, Demobilization and Reintegration Context. A Handbook for United Nations DDR practitioners. N.Y.: United Nations Office for Disarmament Affairs Publishers, 2018.
35. United Nations Convention against transnational organized Crime. General Assembly resolution 55/25 of 15 November 2000 / UN. URL: <http://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/>. (Accessed 17 Oct 2024).

References

1. Vasiliev, G.Yu. (2014), “Support of international security is a global problem of humanity”, *Visnyk Natsional'noho universytetu «Yurydychna akademiya Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho»*, vol. 2 (21), pp. 155–166.
2. Horbulin, V. (2010), “An extremely difficult exam or what prevents Ukraine from becoming a full-fledged military and political ally of NATO?”, *Den`*, [Online], vol. 2, available at: <http://www.day.kiev.ua/316974> (Accessed 17 Oct 2024).
3. The official site of UN (2019), “Report of the UN Secretary General”,

available at: <https://www.un.org/annualreport/files/2019/09/> (Accessed 17 Oct 2024).

4. Dubrovsky, V., Cherkashin, V., Vakhitova, A. and Hetman, O. (2024), *Voyenni mihranty: svitovyy dosvid ta ukrayins'ki* [Military migrants: world experience and Ukrainian ones], Economic expert platform, Kyiv, Ukraine.

5. Zahola, T.M. (2022), “Theoretical approaches to the study of the relationship between the concepts of “international security”, “collective security” and “global security””, *Visnyk KHNTU*, [Online], vol. 4 (83), pp. 133–137, available at: https://journals.kntu.kherson.ua/index.php/visnyk_kntu/article/view/19/18 (Accessed 17 Oct 2024).

6. The official site of UN (2024), “Convention on the Status of Refugees”, available at: <https://www.un.org/ru/documents/decl/> (Accessed 17 Oct 2024).

7. Malinovska, O.A. (2009), “External (interstate) migration”, *Entsyklopediya istoriyi Ukrayiny : u 10 tomah* [Encyclopedia of the history of Ukraine: in 10 volumes], vol. 6, Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.

8. The official site of UN (2024), “Migration”, available at: [https://www.un.org/ru/sections/issues\)depth/migration/index.html](https://www.un.org/ru/sections/issues)depth/migration/index.html) (Accessed 17 Oct 2024).

9. Free encyclopedia Wikipedia (2024), “Population of the Earth”, available at:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_

[_%D0%97%D0%B5%D0%BC%D0%BB%D1%96#cite_note-%D0%95%D0%86%D0%A3-24](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%97%D0%B5%D0%BC%D0%BB%D1%96#cite_note-%D0%95%D0%86%D0%A3-24) (Accessed 17 Oct 2024).

10. The official site of UN (2015), “Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development. Resolution of the General Assembly of September 25, 2015. A/70/1/UN”, available at: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/> (Accessed 17 Oct 2024).

11. Levenets, Yu. and Shapoval, Yu. (2011), *Politychna entsyklopediya* [Political encyclopedia], Parlaments'ke vydavnytstvo, Kyiv, Ukraine.

12. Pomaza-Ponomarenko, A.L., Batyr, Y.G. and Lopatchenko, I.M. (2024), “The influence of the BANI world on state regulation of the labor market and state youth policy”, *Visnyk Natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrainy (Seriya «Derzhavne upravlinnya»)*, vol. 1 (20), pp. 297–307.

13. Pomaza-Ponomarenko, A.L. and Taraduda, D.V. (2024), “Unemployment in Ukraine: features of the impact on the mental health”, *Natsional'ni interesy Ukrainy*, [Online], vol. 1 (1), pp. 124–141, available at: <http://perspectives.pp.ua/index.php/niu/issue/view/238/333> (Accessed 17 Oct 2024).

14. Pomaza-Ponomarenko, A.L. and Taraduda, D.V. (2024), “State administration as a critical infrastructure”, *Dniprovs'kyi naukovyy chasopys publichnoho upravlinnya, psykholohiyi, prava*, [Online], vol. 4. available at: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/issue/archive> (Accessed 17 Oct 2024).

15. Potekhin, O. and Todorov, I. (2011), *Hlobalizatsiya systemy bezpeky* [Globalization of the security system: training. manual], [Online], Donetsk, Ukraine, available at: https://kul.kiev.ua/images/glob_bezpeky_posibnyk.pdf (Accessed 17 Oct 2024).

16. Prymus, R.B. (2022), “The system of collective security as the basis of national and international security”, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 5–6, pp. 71–75.

17. Vlasyuk, O.S. (2009), *Ukrayina u systemi mizhnarodnoyi bezpeky* [Ukraine in the international security system], Foliant Stylos, Kyiv, Ukraine.

18. Tsevelyov, O.E. (2020), “Collective security system: modern approaches and problems”, *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Seriya: Derzhavne upravlinnya*, vol. 31 (70), issue 6, pp. 98–104.

19. Chernega, O.B. and Ivanenko, I.A. (2009), *NATO ta systema mizhnarodnoyi bezpeky* [NATO and the international security system: training. manual for students higher education incl.], Donets'kyi natsional'nyy un-t ekonomiky i torhivli im. Mykhayla Tuhan-Baranovs'koho, Donetsk, Ukraine.

20. Chekhovych, T.V. (2013), “Ensuring international security by

international legal means”, *Naukovyy visnyk Natsional'noyi akademiyi vnutrishnikh sprav*, vol. 1, pp. 277–283.

21. Shamrayeva, V.M. (2018), “The main theoretical approaches to the study of the evolution of the concept of international security”, *Visnyk KHNU imeni V.N. Karazina. Seriya «Mizhnarodni vidnosyny. Ekonomika. Krayeznavstvo. Turyzm»*, [Online], vol. 8, pp. 88–94, available at: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/12287/13667> (Accessed 17 Oct 2024).

22. Economic truth (2024), “How other countries returned their migrants after the wars and what to do with Ukraine”, available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/05/2/713185/> (Accessed 17 Oct 2024).

23. Special information system of the Ukrainian National Office of Intellectual Property and Innovation (2024), “Certificate of copyright registration for the work dated March 28, 2024, No. 125143”, available at: <https://sis.nipo.gov.ua/uk/search/simple/> (Accessed 17 Oct 2024).

24. The official site of UN (2016), “Declaration for Refugees and Migrants Resolution adopted by the General Assembly on 19 September 2016 A/RES/71/1./UN”, available at: https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp (Accessed 17 Oct 2024).

25. The official site of UN (2018), “Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2018 A/73/195/UN”, available at: https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbdl486/files/references_to_iscms_igos_un_recs_in_the_gcm_resolution_73.195.pdf (Accessed 17 Oct 2024).

26. The official site of UN (2018), “Guidelines to protect migrants in countries experiencing conflict or natural disaster”, available at: <https://micicinitiative.iom.int/sites/default/files> (Accessed 17 Oct 2024).

27. Mackinder, S. (2020), “Ideas, Institutions and the World Bank: The Social Protection and Fragile States Agendas”, *Global Policy*, vol. 11, issue 1, pp. 26–34.

28. Munive, J. and Stepputat, F. (2015), “Rethinking Disarmament, Demobilization and Reintegration Programs”, *Stability: International Journal of*

Security and Development, vol. 4(1), pp. 1–13.

29. Nag, E.M. (2020), “Editorial. Launching Global Policy: Next Generation”, *Global Policy*, vol. 11, issue 2, pp. 211–220.

30. Okamoto, G. (2020), “The Shortterm Liquidity Line: A New IMF Tool to Help in the Crisis/IMF”, available at: <https://blogs.imf.org/2020/04/22/> (Accessed 17 Oct 2024).

31. Pomaza-Ponomarenko, A., Taraduda, D., Leonenko, N., Poroka, S. and Sukhachov, M. (2024), “Ensuring the safety of citizens in times of war: aspects of the organization of civil defense”, *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, vol. 14, issue 1, pp. 216–220.

32. Rosenau, J. (2002), “Governance in a New Global Order”, *Governing Globalization: Power, Authority and Global Governance*, pp. 71–73.

33. Stiles, G., Lecavalier, E. and Kaleem, A. (2020), “Introduction to Global Policy: Next Generation”, *Global Policy*, vol. 11, issue 2, pp. 209–210.

34. Tessieres, S. (2018), *Effective Weapons and Ammunition Management in a Changing Disarmament, Demobilization and Reintegration Context. A Handbook for United Nations DDR practitioners*, United Nations Office for Disarmament Affairs Publishers, N.Y., USA.

35. The official site of UN (2000), “United Nations Convention against transnational organized Crime. General Assembly resolution 55/25 of 15 November 2000”, available at: <http://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/> (Accessed 17 Oct 2024).

Стаття надійшла до редакції 19.10.2024 р.